

สมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย: ปีที่ 10 และหลังจากนี้

ปี 2016 นี้ เป็นปีที่เครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันใช้ชื่อว่า “สมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย” มีอายุครบ 10 ปี นับตั้งแต่การก่อตั้งและจัดประชุมวิชาการประจำปี ซึ่งดำเนินการครั้งแรกในปี 2007 ดั่งที่หลายท่านได้ทราบแล้วว่า สมาคมฯ เริ่มต้นจากการเป็นเครือข่าย ทำกิจกรรมหลักร่วมกัน คือ การจัดประชุมวิชาการประจำปีต่อเนื่องกันมาระยะหนึ่ง หลังจากนั้นจึงได้จดทะเบียนเป็นสมาคมฯ และขยายกิจกรรมออกไปจากการจัดประชุมวิชาการประจำปี ให้ครอบคลุมการทำวารสารทางวิชาการ และกิจกรรมทางวิชาการอื่นที่จะดำเนินต่อไปในอนาคต เช่น การจัดสัมมนาในโอกาสพิเศษ หรือ การจัดทำสิ่งพิมพ์ทางวิชาการอื่น ๆ เป็นต้น

เมื่อมองย้อนหลังกลับไปในช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา แล้วถามว่าอะไรเป็นเส้นใยที่ร้อยทุกคนและทุกสถาบันเข้าด้วยกันตั้งแต่ต้นและเชื่อมโยงให้ยังคงอยู่ร่วมกันและทำงานด้วยกันมาจนถึงวันนี้ ทั้งที่เป็นการทำงานแบบอาสาสมัครมาโดยตลอดนั้น คำตอบน่าจะเป็นว่า เพราะทุกคนและทุกสถาบันมีจุดยืนร่วมกัน นั่นคือการสนับสนุนญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทยให้หยั่งรากลึก และพัฒนาเติบโตไปข้างหน้า บนพื้นฐานของการตระหนักรู้ว่า ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียนและมีความสำคัญยิ่งต่อประเทศไทยด้วย

นอกเหนือจากการตระหนักรู้เหล่านี้แล้ว สิ่งที่เป็นรากฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เชื่อมร้อยพวกเราทุกคนเข้าไว้ด้วยกันก็คือ “ความชอบ” ที่พวกเราทุกคนมีต่อญี่ปุ่นในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น สังคม วัฒนธรรม ภาษา และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันอื่น ๆ เช่น เสื้อผ้า อาหาร หนังสือ และศิลปะ เป็นต้น ดังนั้น เหตุผลที่ทุกคนและทุกสถาบันรวมตัวกัน และร่วมมือกันทำงานให้แก่สมาคมฯ มาจนถึงทุกวันนี้ จึงไม่ใช่เรื่อง “หลักการและเหตุผล” เท่านั้น หากแต่ยังมี “ความชอบ-ความพึงพอใจ” ที่มีต่อญี่ปุ่นอีกด้วย และด้วยเหตุผลทั้งสองประการนี้ จึงคาดหวังได้ว่า สมาคมฯ และกิจกรรมทางวิชาการด้านญี่ปุ่นศึกษา จะได้รับการสานต่อให้ดำรงอยู่คู่สังคมไทยต่อไปตราบนานเท่านาน

แน่นอนว่า ตลอดระยะเวลา 10 ปี ของการทำงานร่วมกันมานั้น ไม่ใช่ว่าทุกเรื่องจะราบรื่น ปราศจากปัญหาหรือความขัดแย้งใด ๆ เลย ปัญหาที่เกิดขึ้นมีทั้งประเด็นทางวิชาการที่เป็นแกนหลักของกิจกรรมของสมาคมฯ

เช่น การเลือกหัวข้อของการประชุมวิชาการในแต่ละปี มาตรฐานการคัดเลือกบทความและการตีพิมพ์บทความ ประเด็นการจัดการต่าง ๆ เช่น งบประมาณ รายรับ-รายจ่ายของสมาคมฯ การขยายจำนวนสมาชิกของสมาคมฯ และการบริหารจัดการสำนักงานของสมาคมฯ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีปัญหา มีความเห็นต่างในการทำงาน หลายครั้ง ๆ ในช่วงเวลาที่ผ่านมามาก แต่สมาคมฯ ก็สามารถก้าวข้ามปัญหาเหล่านั้นมาได้ โดยยังสามารถรักษาความเป็นเพื่อนในหมู่ผู้ที่ทำงานร่วมกันและดำรงรักษากิจกรรมของสมาคมฯ ไว้ได้ตลอดมา สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานให้แก่สมาคมฯ นั้นมาจากความสัมพันธ์ที่ยังรักลึกมากกว่าความร่วมมือเพียงผิวเผิน หรือฉาบฉวย และด้วยความสัมพันธ์อันมั่นคงนี้ จึงเป็นที่คาดหวังว่าอนาคตและการเติบโตของสมาคมฯ จะได้รับการดำรงรักษาไว้ ในเวลาเดียวกัน ความสัมพันธ์นี้น่าจะเป็นตัวอย่างให้แก่กวีวิชาการรุ่นใหม่ได้เห็นแบบอย่างของการทำงานร่วมกันเพื่อสนับสนุนกันและกันทางวิชาการต่อไปในอนาคตด้วย

ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ถ้าดูจากหัวข้อหลักของการจัดประชุมวิชาการของสมาคมฯ ก็จะเห็นได้ว่าการประชุมวิชาการนั้นสะท้อนความสำคัญของญี่ปุ่นในฐานะหุ้นส่วนของประเทศไทยทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ รวมทั้งมีความสัมพันธ์ในเชิงสังคมและวัฒนธรรมอย่างแน่นแฟ้น นอกจากความเป็นหุ้นส่วนแล้ว ญี่ปุ่นยังเป็นตัวแบบสำหรับประเทศไทยในการพัฒนาประเทศอีกด้วย สำหรับทิศทางของการศึกษาเรื่องญี่ปุ่นในทศวรรษที่จะมาถึงนี้ นอกจากจะเป็นการศึกษาเรื่อง ความสำคัญของญี่ปุ่นต่อประเทศไทยแล้ว แนวโน้มของการศึกษาน่าจะเป็นไปในลักษณะที่เป็นการแสวงหาความร่วมมือกันในการพัฒนาภูมิภาคร่วมกัน รวมทั้งวิธีการศึกษาก็น่าจะเป็นลักษณะพหุสาขาวิชามากขึ้นด้วย

ในฐานะนายกสมาคมฯ ในปัจจุบัน ผู้ร่วมก่อตั้งและร่วมงานกับทุกคนมานับตั้งแต่ปี 2007 ดิฉันขอขอบคุณทุกคน พี่, เพื่อน, น้อง, ลูกศิษย์ ที่ช่วยสนับสนุนประคับประคองสมาคมฯ ของเราให้ก้าวหน้ามาจนถึงทุกวันนี้ สมาคมฯ เป็นของพวกเราทุกคน และการมีชีวิตรวมถึงการเติบโตของสมาคมฯ ก็ถือเป็นความสำเร็จหรือผลงานของพวกเราทุกคนเช่นกัน นอกจากนั้น ผู้สนับสนุนที่สำคัญอีก 2 หน่วยงานที่ช่วยให้สมาคมฯ ดำรงอยู่และประสบความสำเร็จมาจนถึงวันนี้ได้ก็คือ The Japan Foundation และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยผ่านโครงการ Japan Watch ซึ่งดิฉันในนามของสมาคมฯ ขอขอบคุณหน่วยงานทั้งสองนี้เป็นอย่างยิ่ง

ดิฉันรอวันที่จะได้ร่วมเฉลิมฉลองการมีอายุครบ 20 ปี ของสมาคมฯ ในปี 2026

ศิริพร วัชชวัลคุ (รศ.ดร.)
นายกสมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย